

RUCHOMY (57) ai

-o- (22), -ó- (3) *SarnStat* (22:3).

sg m N ruchomy (1). ◇ **[G ruchom(e)go.]** ◇ I ruchowym (1). ◇ f N ruchomå (1). ◇ G ruchom(e)j (2). ◇ A ruchomå (2). ◇ L ruchom(e)j (2). ◇ n N ruchom(e) (1). ◇ G ruchom(e)go (3). ◇ A ruchom(e) (4). ◇ pl N subst ruchomé (9); -é (8), -(e) (1). ◇ G ruchomych (9). ◇ A subst ruchomé (14); -é (9), -(e) (5). ◇ L ruchomych (8).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Który a. którym da się poruszyć; przenośny; mobilis Calep, Vulg, JanStat, Cn; agitabilis, ambulatilis, ambulatorius, motorius Cn (57): Mobilis – Ruchoimi [!]. Calep 676a; [Mobilis, beweglich. ruchomy/ ruřziřty/ nieřtåły/ nieřtåteczny. Volck 387].

Wyrażenie: »rzecz ruchoma« (1): ktorego głos zåtrząłnåł nå on czas źiemią/ å teraz opowiedział/ mowiąc: Ieřtzcze raz: å ia zåtrząłnę nie tylko źiemią/ åle teř y niebem. A to co mowi/ Ieřtzcze raz: znåczy przenieřenie rzeczy ruchomych [*mobiliu translationem*] iåko vczynionych/ åby zořtåły ty ktore Iię niechwieią. *WujNT Hebr* 12/27.

a. praw. O dobytku, majątku będącym czyjåř wåsnosćiå i dajåcym się przenosić, tj. ruchomořciach (55) :

W przeciwwstawieniach: »ruchomy ... nieruchomy (3), stojåcy (2), leřåcy« (6): SPråwy tego Sådu Iå pořpolicie o ruchome Imienie/ wřzåkře y o řtoięce Imienie mogå być nå tym Sådźie zapifry *GroicPorz* mv, cc4v *marg; ActReg* 76, 162; [*dla obrony miasta*] dobrå poddånych nålřych nieruchomé/ muřiåły bydź od Hetmånå y zołnięřzå nålřęgo paloné/ å ruchomé bråné *ex vřu artis militaris SarnStat* 1226, 156; [A iz dwoiåkie Iå dobrå/ iedny ruchómé/ kthóre moře zmieřcå nå mieřce ruřzyć: drugie nieruchomé/ iåko domy/ kåmienice. *GroicTyt* 101v (*Linde*), 101].

Wyrażenia: »dobra ruchome« = *bona mobilia, res mobiles JanStat* [*szyk* 17:1] (18): *GroicPorz* r3; *ActReg* 76; dobrå iego nieruchomé [...] Komorze nålřę y nå wieki niech będå oddåné: å ruchomé między nas y Przełozoné nålřé nå poły måię bydź rozdzieloné. *SarnStat* 156; Iåkåziemy: åby teřtåmenty były czynioné/ wedle řtåreřo zwycziåiu/ ktory ieřt zdawnå zåchowan o dobråch ruchómym. *SarnStat* 709, 98, 190, 194, 218, 253 (16); [*GroicTyt* 101, 101v (*Linde*); *SzczerbSpecSax* 482].

»ruchomy fant [= rzecz wartořciowa]« [*szyk* 1:1] (2): Ieřli by thedy dłuźnik fanty ruchome w długu dał/ ty måię być przez Sędźiego [...] ořzåcowåne *GroicPorz* dd, cc4v.

»ruchome imienie« [*szyk* 4:3] (7): POtoczny Såd/ ålbo iåko zowå Potrzebny/ ieřt then/ kthory okrom vłozonych pewnych dni/ nå żådånie czyie o Imienie ruchome bywa *GroicPorz* m; Wierzyćiel/ [...] długu řwego dochodźić ma przodkiem nå ruchomych rzeczåch dłuźnikowych/ potym nå řtoięcym Imieniu iego. A gđzieby Imienia ruchomego y řtoięcego niebyłå/ tedy nå Perřonie dłuźnikå *GroicPorz* q4v, m *marg, mv, cc4v marg, dd, nn3v*.

»ruchoma majętnořć (a. ruchome majętnořci)« [*szyk* 3:3] (6): A ieřli by gotowych pieniędzy nie miåł/ tedy pierwřzy řtopieñ ku płåceni u ieřt/ ruchoma måiętnořć *GroicPorz* cc4v, gg2v; *Paprup* G3; Imienie wřzytko pobřåno tak zem przyniczym niezoståł nie tylko przy leřåcey ale ani przy ruchomey måiętnořci *ActReg* 162; W pięrwřzym [*przykazaniu Pan Bóg obwarowåł i opatrzyć raczył*] vrodzenie

vczćiwé: w drugim obwárował zdrowié człowieczé: w trzećim łtan małżeńki: w czwartym máiętności ruchomé y nieruchomé *SarnStat* 1267, 963.

»rzeczy ruchome (a. rzecz ruchoma)« = *bona mobilia, res mobiles JanStat* [szyk 14:9] (23): *LibLeg* 11/140v; Tu by przyftáło ná ty kthorzy łye opiekáią sierotámi zábiegáć y rádzíc pilnie około tego/ áby pieniądze gotowe y włzytki rzeczy ruchome/ po śmierći zmarłego zoftáć/ zupełnie á łprawiedliwie były popiłáne. *GroicPorz* ee3v, 12v, q4v; *UstPraw* Hv; Iedná Páni Elfyngá/ krolewka mámká/ imienie włzytko łwoie y ruchome rzeczy/ do iego [św. *Dunstanusa*] łzáfunku zápiłáá. *SkarŻyw* 508, 283; [ja z małżonką] mamy zupełna zaplate pul czwarta łta grziwien z mairnołczy łiczymina zoyczistego y macziérziftego tak z gruntu lieżączego jako y z ruchomich rzeczy od sliachetnego Andrzeja glnskiego *ZapKóscier* 1587/74, 1587/72, 74; w którym czáście wolno będzie wykupionému włzyftki/ y káždé z ołobná rzeczy y dobrá którékółwiek ruchomé włáfné wywieźć/ wygnáć/ y wynieść. *SarnStat* 98; Káždá Wdowá, po śmierći mężá, bierze ruchomé rzeczy, w pieniądżách y w perlách. *SarnStat* 639, 108, 250, 586, 709, 897, 1030, 1174; Złódziefstwo ieft/ Ruchomey rzeczy dotykánie Nad wiadomoś y wolá Pańfká vmykánie. *KlonWor* 3, 4, 9, 32; [*ListyZygmAug* 1553/279, 280; *SzczerbSpecSax* 483].

[»ruchoma włásnóć« [szyk *zmienny*]: Iáko dobrá dwoiákie łá ruchome y nieruchome/ tak też włáfnóć ieft dwoiáka/ ruchoma y nieruchoma. [...] Ruchoma záfię/ włáfnóć ieft/ ktorá z iednego mieyfćá ná drugie łáćno rułzyć y przeprowádzíc może/ iáko łá łłudzy niewolni/ bydło/ pieniądze/ y inne rzeczy ruchome. *SzczerbSpecSax* 483 (*Linde*).]

Szeregi: »(tak) ruchomy i (jako) nieruchomy« = *mobilis vel (et) immobilis JanStat* [szyk 13:2] (15): NA Wyłózonych Sądziech/ bywáią łáđzone łpráwy włzelkie [...] około włzelkich rzeczy ruchomych y nieruchomych/ zdawánie/ dziedzictwá *GroicPorz* 12v; [ustawiamy] áby o pieniądze áłbo o którákółwiek rzecz/ ták ruchomá iáko nieruchomá/ áłbo *in causa criminali*, która łie dotycze ołoby/ áłbo rzeczy Zydowskiéy/ żaden Krześciáнин nie był dopułczon przeciwko Zydowi ku świádectwu/ iedno z Krześciáninem á z Zydem. *SarnStat* 250; Połtepek tákże práwny ma łie ściągáć ná dobrá nieruchomé y ruchomé [pozwanego] *SarnStat* 433, 108, 190, 194, 218, 253 (14); [*ListyZygmAug* 1553/280; *SzczerbSpecSax* 482, 483]. [*Ponadto w przeciwstawieniach* 3 r.]

»(ani) ruchomy i (albo, ani) stojący« [szyk 2:2] (4): iefliby dłuźnik pieniądze obiecał/ á niemiał by ich/ ále ma dobrá łtoiące áłbo ruchome/ tedy innymi dobrámi ma czynić zapłátę. *GroicPorz* r3; Ołtátni łtopień ieft więźienie Perłony gdy niemáłz Imienia áni ruchomego áni łtoiącego áni dłuğow pewnych ku zapłáćie áni rękoiemłtwá *GroicPorz* dd, q4v, gg2v. [*Ponadto w przeciwstawieniach* 2 r.]

α. W funkcji rzeczownika: »ruchome« = *majátek ruchomy* (1) : Item czo ssye thycze około Ruchomego myedzy braczyá tho yesth vysługy Gotharthovey y Pawlowey thak ssye vğodzilý przeciwko themu yz [...] *ZapWar* 1550 nr 2666.

[*Szeregi*: »tak ruchome jako leżące«: Wyznáł jest ten przereczony Stanisław, iż się jemu dosyć stało od brata Witka tak z ruchomego, jako z leżącego *KsięgaSądIwk* 1582 nr 6, 1582 nr 19.

»żywiące i ruchome«: ten przereczony Stanisław powziął czástkę zupełną ojcowską, [...] to jest summy półszosty grzywny i insze rzeczy tak z żywiącego i ruchomego, także z zboża, jako i z bydła. *KsięgaSądIwk* 1582 nr 24.]

Cf **NIERUCHOMY, RUCHAJĄCY, RUCHAJĄCY SIĘ, [RUCHOMNY],
RUCHOWNY, RUSZAJĄCY, 2. [RUSZNICA]**

ALKa, MN